

В.О. Демченко, Н.О. Ткаченко, Н.М. Червоненко, Т.П. Зарічна, І.В. Бушуєва, Є.Г. Книш

Викладання мотивації як функції менеджменту студентам фармацевтичного факультету на кафедрі управління й економіки фармації

Запорізький державний медичний університет

Ключові слова: викладання, функція менеджменту, мотивація.

Ключевые слова: преподавание, функция менеджмента, мотивация.

Key words: teaching, management function, motivation.

Обґрунтовано необхідність викладання теми «Мотивація як функція менеджменту» в розділі основних тем дисципліни «Менеджмент у фармації».

Обоснована необходимость преподавания темы «Мотивация как функция менеджмента» в разделе основных тем дисциплины «Менеджмент в фармации».

The article is devoted to the grounding of teaching of theme «Motivation as management function» in a section «Management in pharmacy».

З переходом України до ринкових відносин утворився якісно новий стан економіки. В цих умовах управління організаціями отримало назву менеджменту.

Менеджмент (англ. *management*) – це управління, до якого входить вміння досягти поставлених цілей, використовуючи працю, інтелект і мотиви поведінки інших людей. Об'єктом управління є економічно самостійна організація, що здійснює свою діяльність у будь-яких сферах економіки.

Особливістю менеджменту є те, що управління розглядається як процес, що має чотири взаємопов'язані функції: планування, організацію, мотивацію та контроль. Ці функції пов'язані спільним управлінським циклом, а система управління – конкретним об'єктом або видом діяльності [1,3,4].

Управління організацією вимагає різнобічних знань, науково-дослідного підходу, стратегічного й варіантного мислення, організаторських здібностей, комунікабельності, самостійності, новаторства, завзятості. Крім того, професіоналізм, інтуїція менеджера та участь колективу – важливі елементи успішного управління в справах підприємства.

Сучасний фармацевтичний ринок вимагає кваліфікованих фахівців, особливо з управлінськими здібностями. Такі знання майбутні менеджери фармацевтичних організацій отримують при навчанні на кафедрі управління й економіки фармації з дисципліни «Менеджмент і маркетинг у фармації» при висвітленні основних функцій менеджменту (планування, організація, мотивація і контроль).

Такі функції менеджменту, як планування і організація розглядаються в темі «Менеджмент і успішне управління», а функція контролю – «Контроль в менеджменті». Тема «Мотивація як функція менеджменту» пропонується для самостійного вивчення. Принципи мотивації нині набувають особливої значущості у зв'язку з тим, що закони ринку передбачають зовсім інші мотиви і цінності. Тільки знаючи, що спонукає людину до діяльності, які мотиви лежать в основі її праці, можна розробити ефективну систему форм і методів управління поведінкою кожної людини колективу.

Мета роботи

Обґрунтування необхідності розгляду питань мотивації як функції менеджменту в розділі основних тем з менеджменту.

Мотивація – це процес спонукання себе та інших до діяльності для досягнення особистих цілей або цілей організації. Зазначена функція є найпотужнішим і єдиним можливим інструментом менеджера, що дає можливість якісно виконувати роботу в організації [1–4].

Ефективність мотивації пов'язана з конкретною ситуацією. При цьому слід враховувати, що дійсні спонукання, що примушують віддавати роботі максимум зусиль, важко визначити. Саме тому функція мотивації у практичній діяльності пов'язана з безперервною розробкою і використанням стимулів, що сприяють ефективній взаємодії суб'єктів спільної діяльності до високопродуктивної праці [2,6].

Для перетворення мотивації з предмету праці в інструмент управління менеджерів, окрім високої культури і глибинних знань, потрібна здатність творчо осмислювати ситуацію, що складається, з урахуванням різноманіття чинників діяльності конкретних людей і керованого колективу в цілому.

Все різноманіття відомих підходів до спонукання співробітника віддавати роботі максимум зусиль для продуктивного виконання поставлених завдань засновано на роботах багатьох вчених.

Методологічні засади дослідження розвитку мотивації персоналу як функції менеджменту закладено в розвідках таких видатних учених, як Аристотель, Ф. Герцберг, П. Друкер, А. Маслоу, Е. Мейо, М. Мескон, Д. Рікардо, А. Сміт, Ф. Тейлор тощо.

Сучасні проблеми мотивації трудової діяльності досліджено науковими колективами Інституту економіки НАН України, Київського національного економічного університету, Міжрегіональної академії управління персоналом, Харківського державного економічного університету, Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна та інших академічних і науково-навчальних закладів України [5].

У діяльності менеджера функція мотивації набуває особливого значення. Дуже часто менеджерів називають виконавчими керівниками, оскільки головний сенс їх діяльності полягає в тому, щоб забезпечити виконання

роботи організації, використовуючи при цьому все різноманіття підходів, принципів і методів управління.

Успішний менеджер несе відповідальність за позитивні результати діяльності не лише в сьогоденні, але й у майбутньому. Основна частина його управлінської роботи полягає в моральному й професійному розвитку підлеглих з метою підвищення продуктивності при виконанні поточних завдань, а також для формування здатності передбачити потребу розвитку на майбутнє. Таке ставлення до справи стосується і самого менеджера. Якщо він сам не має мотивації, то не зможе здійснити потрібний внесок у роботу колективу як керівник. Ефективному менеджеру слід взяти на себе відповідальність за свій розвиток як особистості керівника [6,7].

Передумовою постійного розвитку комплексної системи мотивації праці стає підвищення ролі людського чинника в процесі усвідомлення значущості мотиваційних механізмів у сучасному суспільстві. Розробка й удосконалення комплексної системи мотивів і стимулів до праці з галузі теоретичних досліджень усе більше переходить у практичний аспект в умовах посиленої конкуренції. Для активізації трудової поведінки персоналу підприємств необхідно визначитись із протиріччями, розв'язання яких дасть змогу вдосконалити мотивацію як функцію менеджменту, сформулювати принципи її ефективної реалізації, створити нову систему мотивів працівників [8].

Отже, мотивація зорієнтована на досягнення довгострокових успіхів організації в ринкових умовах і потребує повного вивчення в ряді основних тем розділу дисципліни.

Для проведення практичного заняття з цієї теми розроблено методичні вказівки, що включають мету заняття, питання для бесіди й самоконтролю, завдання для практичної роботи, перелік рекомендованої літератури і тести для засвоєння теми.

Метою заняття з теми «Мотивація як функція менеджменту» є сформувати і узагальнити системні знання про мотивацію як однієї з функцій менеджменту в системі охорони здоров'я.

Для засвоєння теоретичної частини подано питання для бесіди, що стосуються визначення поняття «мотива-

ція» та її характеристик як функції, особливостей основних змістових і процесуальних теорій мотивації, видів стимулювання та винагородження в системі мотивації.

Для того, щоб студент міг якомога повніше ознайомитись з темою, в методичних вказівках запропоновані питання для самоконтролю, які детальніше тлумачать основні питання для співбесіди.

Для поглиблення засвоєння теми і отримання практичних навичок студентам пропонується виконати практичні завдання. Так, для систематизації отриманих знань у першому завданні необхідно скласти схему ступеневої моделі мотивації через потреби, використовуючи певні критерії. У другому завданні необхідно представити засвоєний матеріал комплексного вивчення найбільш відомих представників теорій мотивації і аналіз їх праць у стислій систематизованій формі (надати основні характеристики змістовим і процесним теоріям мотивації у вигляді таблиць). Виконання третього завдання допоможе студенту визначити індивідуальну мотивацію до успіху. Для цього розроблено тест, на який студент повинен відповісти, підрахувати результати і зробити висновок. Таке завдання допоможе зрозуміти власну схильність до перемоги та можливий страх перед невдачею.

До переліку рекомендованої літератури ввійшли основні посібники з дисципліни «Менеджмент у фармації» і додаткові джерела з питань менеджменту, рекомендовані Міністерством освіти і науки.

Методичні вказівки також містять тести для вхідного контролю знань.

Заняття студентів проходять за встановленою схемою. На першому етапі визначають вхідний рівень знань за допомогою тестів у комп'ютерному класі. Другий етап – розгляд теми за питаннями для бесіди. На третьому етапі студенти закріплюють отримані знання, виконуючи завдання для практичної роботи. Викладач оцінює знання студента середньою оцінкою, що складається з оцінок за трьома етапами.

Висновок

Обґрунтовано необхідність і доцільність розгляду теми «Мотивація як функції менеджменту» в розділі основних тем з менеджменту за розробленими методичними вказівками.

Література

1. Громо́вик Б.П. Менеджмент і маркетинг в фармації: підручник / Б.П. Громо́вик, Г.Д. Гасюк, О.Р. Левицька. – К.: Медицина, 2008. – 752 с.
2. Маслоу А. Мотивация и личность / Абрахам Маслоу. – СПб.: Питер, 2008. – 352 с.
3. Мескон М.Х. Основы менеджмента / М.Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М.: «Дело» ЛТД, 1994. – 702 с.
4. Мнушко З.Н. Менеджмент и маркетинг в фармации. Ч. 1. Менеджмент в фармации: Учебник для студентов вузов / З.Н. Мнушко, Н.М. Дихтярева. – Харьков: Изд-во НФаУ: Золотые страницы, 2007. – 360 с.
5. Наумік К.Г. Развитие мотивации персонала предприятия: дис... канд. экон. наук: 08.06.01 / Наумік Катерина Георгіївна – Харьковський держ. економічний ун-т. – Х., 2003. – 248 с.
6. Самоукина Н. Как сплотить коллектив / Н. Самоукина // Генеральный Директор. – 2008. – №7. – С. 84–89.
7. Самоукина Н.В. Эффективная мотивация персонала при минимальных финансовых затратах / Н.В. Самоукина. – М.: Вершина, 2006. – 224 с.
8. Цинченко А. Как разработать систему мотивации / А. Цинченко // Генеральный директор. – 2006. – №11. – С. 70–80.

Відомості про авторів:

Демченко В.О., к. фарм. н., ст. викладач каф. УЕФ ЗДМУ.

Ткаченко Н.О., к. фарм. н., доцент каф. УЕФ ЗДМУ.

Червоненко Н.М., к. фарм. н., доцент каф. УЕФ ЗДМУ.

Зарічна Т.П., к. фарм. н., ст. викладач каф. УЕФ ЗДМУ.

Бушуєва І.В., к. фарм. н., доцент каф. клінічної фармації, фармакотерапії і УЕФ ФПО ЗДМУ.

Книш Є.Г., д. фарм. н., професор, зав. каф. УЕФ ЗДМУ.

Адреса для листування:

Демченко Вікторія Олександрівна. 69035, м. Запоріжжя, пр-т Маяковського, 26, каф. УЕФ ЗДМУ. Тел.: (061) 236 22 48.